

- NYIRKOS ISTVÁN 1989. A tulajdonnevek hírértékéről. In: (szerk.). *Névtudomány és művelődéstörténet*. Szerk. BALOGH LAJOS, ÖRDÖG FERENC. A Magyar Nyelvtudományi Társaság Kiadványai 183. sz. 290–4.
- J. SOLTÉSZ KATALIN 1979. *A tulajdonnév funkciója és jelentése*. Akadémiai Kiadó, Budapest.
- ZELLIGER ERZSÉBET 1999. „...a nevedről lehullik az ékezet...” *Névtani Értesítő* 21: 224–9.

FERCSIK ERZSÉBET

ÚJ NÉVFORMÁKKAL AZ EURÓPAI UNIÓBA!?

Az ezredfordulóra kialakult új társadalmi körülmények, a névtan kutatói által megfogalmazott szabadabb névválasztásnak, a választható névformák bővítésének igénye (HAJDÚ 2000, 2002; NYIRKOS 1996), illetve hazánk 2004-es európai uniós csatlakozásából adódó jogharmonizáció szükségessé tette a névadás szabályozását.

Ez a változás meg is történt, hiszen 2004. január 1-jével életbe léptek az új, a meglévő családjogi törvényt módosító rendeletek (vö. 2002. évi XLV. törvény, mely az anyakönyvekről, a házasságkötési eljárásról és a névviselésről szóló 1982. évi 17. törvényerejű rendelet módosítása, illetve A 2002. évi XLIV. törvény a házasságról, a családról és a gyámságról szóló 1952. évi IV. törvény módosításáról). A törvény új névformákat, új szabályokat alkotott. Ezek formáiról, illetve lehetséges fogadtatásáról már tanulmányok, felmérések is születtek (FARKAS 2003, RAÁTZ 2003b), de azt, hogy ezek a változások milyen hatással lesznek névadásunkra, névformáinkra, mennyire könnyítik, bővítik a névválasztást, azt majd a gyakorlat, az élet fogja eldönteni. Jelen dolgozatomban az új névformák közül a házasságkötés után viselhető névvel, a házassági névvel kívánok foglalkozni. Azt vizsgálom, hogy ezek mennyire azonosak az európai uniós országokban szokásos házassági névformákkal, illetve miben különböznek tőlük.

Az új jogszabályok megjelenéséig hazánkban eddig csak a nőknek volt lehetősége arra, hogy a hivatalos házasságkötés után döntsenek arról, hogy milyen néven kívánnak tovább szerepelni, vagyis a lehetséges asszonynévi formák közül melyiket választják.

Az asszonynevek vizsgálatával, kialakulásával már a XIX. század óta foglalkoznak a kutatók (vö. HAJDÚ 2000), és azóta is kedvelt kutatási terület. Ezt bizonyítja, hogy a szakirodalmak között találhatunk olyan tanulmányokat, melyek egy-egy közösség, település asszonynévformáit mutatják be (FERCSIK 1992; LACZKÓ 1996), de van olyan is, amely összehasonlítja a városi és vidéki asszonynévformákat (ZAHUCZKY 1997). Sőt az újabb kutatásokból már arról is szerezhetünk információkat, hogy az asszonyok mennyire elégedettek választott névformájukkal, vajon milyen asszonynevet fognak a mai tizenéves lányok választani, illetve milyen formát fognak a fiúk majdani házasársuknak javasolni (RÉVÉSZ 2001, RAÁTZ 2003b). Egyre gyakoribb egy-egy réteg, egy-egy azonos foglalkozású csoport hivatalos és nem hivatalos névformáinak elemző bemutatása is (HAJDÚ 2000, FERCSIK 2002, RAÁTZ 2003a). Ugyan kevesen, de az onomasztika kutatói

azt is elkezdték vizsgálni, hogy a házasság felbontása után hogyan változnak az asszonynévi formák (FARKAS 2001, FERCSIK 2003).

De mi a helyzet a házasságkötés után a férfiak névviselésével? Az életnek talán ez volt az egyetlen olyan területe, ahol a nők választhattak, ők rendelkeztek több joggal. (Persze arról eddig még senki nem szólt, hogy ez a döntés mennyire a nők sajátja, egyéni döntése, mennyire befolyásolta őket éppen a szeretett hitves. Mennyire akar a névválasztó nő leendő férje kedvében járni, amikor fölveszi annak teljes nevét a *-né* toldalékkal, vagy a saját leánykori neve elé illeszti férje családnevét a *-né* képzővel.) De ez már a múlté. Ugyanis az új családjogi törvény alkalmazkodva az európai szokásrendhez „egyenlőséget” teremtett a házasságra lépő felek között, és ettől az évtől kezdve lehetőséget biztosít arra is, hogy a férfi is döntsön arról, hogy milyen névformát kíván viselni a házasságkötés után. Ő döntheti el, hogy nevének megváltoztatásával is szeretné-e kifejezni a feleségével való összetartozást.

Nézzük, milyen lehetőséget biztosít az új szabályozás a házasságra lépő feleknek, illetve gyermekeiknek! Rögtön meg kell ismerkednünk egy új névformával, a házassági névvel. Ez a névforma lép az asszonynév helyébe is. Tehát a törvény szerint: „A házassági név az a név, amely az érintettet a házassági anyakönyvi bejegyzés alapján megilleti. A házasságot kötő személy a Csjt.-ben felsorolt házassági névviselési formák közül választhat.” A feleség élhet az eddig választható öt formával (Tóth Ilona és Nagy Ferenc házasságkötése esetén: *Tóth Ilona, Nagy Ilona, Nagy Ferencné, Nagyné Tóth Ilona, Nagy Ferencné Tóth Ilona*), illetve új lehetőségként a saját családnevéhez kapcsolhatja kötőjellel férje családnevét (*Nagy-Tóth Ilona, Tóth-Nagy Ilona*). A férj pedig az alábbi formák közül választhat:

a) Ahogy eddig is tette, megtartja a maga teljes nevét (*Nagy Ferenc*);

b) Felveszi felesége családi nevét, és ahhoz hozzákapcsolja a sajátkeresztnevét (*Tóth Ferenc*);

c) Vagy élhet ő is azzal a formával, hogy saját családnevéhez kötőjellel hozzákapcsolja felesége családnevét (*Nagy-Tóth Ferenc, Tóth-Nagy Ferenc*).

A házassági név családi nevekből képzett része legfeljebb kéttagú lehet. Amennyiben az egyik vagy mindkét házastárs születési családi neve vagy előző házassági nevének a családi nevekből képzett része kéttagú, a házastársaknak nyilatkozniuk kell arról, hogy melyik két családi nevet kívánják összekapcsolt házassági névként viselni. A házastársa nevét viselő személy a házasságkötés során szerzett nevet (a házastársa nevét) névváltoztatással nem változtathatja meg.

A törvény rendelkezik a házasságban születendő gyerekek családi nevééről is: „A gyermek – szüleinek megállapodása szerint – apjának vagy anyjának családi nevét viseli. A házasságban élő szülők valamennyi, a házasság fennállása alatt született közös gyermekének csak azonos családi neve lehet. Közös házassági nevet viselő házastársak gyermeke csak a szülők közös házassági nevét viselheti. A saját nevüket viselő szülők megállapodása alapján a gyermek az apa és az anya családi nevét együtt is viselheti. A gyermek családi neve legfeljebb kéttagú lehet.”

A fenti szabályok, a házassági névváltozatok a jelentkező társadalmi igények mellett igyekeznek az általános európai joggyakorlatot is követni. Ennek bizonyítékeként nézzünk meg néhány európai uniós országot, hogy ott milyen házassági nevek találhatók. Figyelemre méltó, hogy már magát a házassági név fogalmát is megtalálhatjuk a különböző európai nyelvekben (pl. angol: *marriage name*; német: *Ehename*; francia: *nom matrimonial*; holland: *huwelijksnaam*; spanyol: *apellido matrimonial*; portugál: *nome matrimonial*; olasz: *cognome matrimoniale*). A fogalom mellett természetesen ez a névforma elfogadott és használatos.

Európában a névszabályozás területén a legliberálisabbnak tűnő Angliában annak ellenére, hogy igazán nincsenek különösen túlszabályozott törvények (COATES 2003), a házassági név választását erőteljesen korlátozzák. A brit jog szerint a házasságkötéskor automatikusan csak a nőt illeti meg annak lehetősége, hogy nevet válasszon, nevet változtasson. Három lehetőség között dönthet:

1. Nem változtat nevet, azaz megtartja a saját születési nevét (*John Smith* és *Barbara Taylor* házasságkötése esetén: *Barbara Taylor*).

2. Fölveszi férje családnevét saját családneve helyett (*Barbara Smith*). Ennek a formának a bejegyzését a házasságkötéskor automatikusan kérhetik a nők.

3. A születési családnevet megtartja a feleség, és ehhez kötőjellel hozzáilleszti férje családnevét, így kettős családnév jön létre (*Barbara Taylor-Smith*, *Barbara Smith-Taylor*).

Ez utóbbi a formát azonban külön, egy úgynevezett egyoldalú szerződésben (Deed Pool) kell megerősíteni, amelyért komoly illetéket is kell fizetnie a leendő asszonynak. Egy angol nő dönthet úgy is, hogy házasságkötéskor megtartja születési nevét (*Barbara Smith*), de azt a formát is használja, amelyben családnévként férje neve szerepel (*Barbara Taylor*). Ezzel a differenciálással általában akkor élnek a nők, ha például a munkájukban a születési nevükön már sikereket értek el, ismertté váltak, s továbbra is a megszokott néven akarnak tevékenykedni. A mindennapi, a társasági életben azonban ki akarják fejezni férjükhöz való tartozásukat, s ott már a házastárssal közös családnéven kívánnak bemutatkozni.

A férfiak helyzete Nagy-Britanniában igen „hátrányos”, mivel nekik automatikusan semmiféle joguk sincs arra, hogy a házasságkötéskor házassági nevet vegyenek föl. Azonban térítés ellenében lehetőségük van arra, hogy saját családnevük helyett fölvegyék feleségük családnevét (*John Taylor*), vagy azt kötőjellel hozzákapcsolják nevükhöz (*John Taylor-Smith*, *John Smith-Taylor*). Válasszák bármelyik formát is, mindenképpen nyilatkozniuk kell a már említett egyoldalú szerződésben, a Deed Pool-ban (1851 óta létező egyoldalú jogi nyilatkozat, mely egy egyéni kinyilatkoztatást tartalmaz, s az iratot – a hitelesítés végett – két helyen cikkcakkban bevégják).

A névszabályozás tekintetében igencsak szabad Franciaországban a házassági nevek kialakult formája is inkább csak szokás, mint szabályozás. A nők házassági névválasztása 1946-tól – a nők és a férfiak névválasztási jogának egyenlővé tételétől – változott meg, illetve kínál több lehetőséget. Eszerint egy francia nő a házasságkötéskor:

1. Megtarthatja leánykori nevét (pl. *Marie Crespelle* és *Pierre Morin* házasságkötésekor a feleség neve marad *Marie Crespelle*);

2. Fölveheti férje családnevét a leánykori családi neve helyett (*Marie Morin*);

3. Születési családneve mellé illeszti férje családnevét, így kettős családnevet hozva létre (*Marie Crespelle-Morin* vagy *Marie Morin-Crespelle*).

A házasulandó francia férfiakat hasonló jogok illetik, vagyis

1. Megtartják saját családi nevüket (*Pierre Morin*);

2. Fölvehetik feleségük családnevét a sajátjuk helyett (*Pierre Crespelle*);

3. Születési családnevük mellé illesztik feleségük családnevét (*Pierre Crespelle-Morin* vagy *Pierre Morin-Crespelle*).

A francia nők is alkalmazhatják azt a megoldást, amelyet az angolok, vagyis más néven szerepelnek a szakmájukban és más néven a magánéletben. Azonban a hivatalos iratokban szigorúan a házasságkötéskor választott nevet kell mindenütt használniuk.

Érdekes, hogy a francia joggyakorlat nem fordít nagyobb hangsúlyt a különféle házassági névhasználatra, azonban igen aprólékosan, szigorúan és logikusan szabályozza a házasság fölbontása utáni névviselést. Az erre vonatkozó jogszabályt a francia polgári törvénykönyv 264. pontja szabályozza (Code Civil 264). Válás esetén az az alapszabály, hogy mind a két fél vegye vissza születési nevét, vagyis azt a nevet, amelyet a házasság megkötése előtt viselt. Azonban a házassági nevet a feleség az alábbi esetekben megtarthatja:

1. Ha a házastársi kapcsolat megszüntetését a férj kérte;

2. Ha a férj beleegyezik, hogy felesége nevét a válás után is viselje (ezt a beleegyezést a férj később csak abban az esetben vonhatja vissza, ha a volt feleség visszaélt nevével, negatív hírbe hozta azt);

3. Ha bírói ítélet születik arról, hogy a nőnek sajátos érdeke fűződik (pl. ezen a néven vált szakmájában ismertté) a név megtartásához, illetve az általa nevelt, azonos családnéven szereplő gyerek(ek) érdeke kívánja úgy.

A férj is jogosult megtartani a házassági nevet, ha nem ő kezdeményezte a válást.

Azonban mind a két félnek joga van kérvényezni, hogy házastársa ne viselhesse a válás után az ő nevét. Érdekes módon a törvény itt csak a nők érdekeit említi, mely szerint a feleség a férj tiltása ellenére is két esetben megtarthatja házassági nevét. Az egyik eset, hiába a nő kérte a házasság fölbontását, de ha bizonyítani tudja, hogy a válást férje legalább 6 éves különélése miatt kezdeményezte. A másik eset, ha a férj mentálisan leépült. Ilyenkor a jog a nő érdekeit és kérését veszi figyelembe. Mind a két fél névviselésére vonatkozik az a gyakorlat, ha a volt házastársak új házasságot kötnek, akkor a volt házassági nevük viselésének lehetősége megszűnik és minden, a névviselésre vonatkozó határozat hatályát veszti.

Az eddig bemutatott névváltozatokhoz hasonló házassági nevet választhatnak az északon élő svéd, dán és finn házasulandók is. A skandináv államokban is az 1980-as években liberalizált névtörvények teszik lehetővé a házasulandó feleknek, hogy megtartsák születési nevüket, vagy felvegyék házastársuk családnevét. A svéd jogrendszer azt is megengedi, hogy valaki az első házasságban felvett házassági nevét a következő házasságában akár a gyermekei családneveként is tovább vigye.

A finnek körében például igen kedvelt házassági névformává vált az 1985-től bevezetett, a férj és a feleség családnevéből összekapcsolt kettős névforma (pl. *Isohookana-Asunmaa*). Ezt bizonyítja az a statisztikai adat, hogy amíg 1985-ben a finn lakosság körében 14 821 kettős név volt, addig 1995-re ez a szám több mint a duplájára emelkedett, azaz a finn állampolgárságú lakosok között már 30 525-en viselték ezt a házassági névformát (PAIKKALA 2002).

Németországban nagyon részletesen és mindre kiterjedően szabályozza a házassági névviselést a polgári törvénykönyv (*Bürgerliches Gesetzbuch*) 1355. §-a. A házasságkötéskor a házasfeleknek lehetőségük van közös házassági nevet meghatározni. Amennyiben ezt nem teszik meg, akkor automatikusan mind a két fél a születési, illetve a házasságkötésig viselt nevét (ez lehet akár egy előző házasságból származó házassági név is) használja tovább. Házassági névként vagy a feleség vagy a férj családneve szerepelhet. Az a házastárs, akinek a neve nem szerepelt házassági névként, a saját nevét kötőjellel a házassági neve elé vagy mögé illesztheti. Nézzünk erre egy példát! Ha *Stefan Winter* és *Ramona Frühling* házasságot köt, akkor meghatározhatják a *Winter* vagy a *Frühling* családnevet házassági névként. Így a nevük lehet: *Stefan Winter* és *Ramona Winter* vagy *Stefan Frühling* és *Ramona Frühling*. Az első esetben *Ramona* a házassági nevéhez illesztheti saját születési nevét, azaz használhatja a *Ramona Winter-Frühling* vagy a *Ramona Frühling-Winter* formákat. Ha a pár a második névváltozattal él, vagyis a nő születési nevét választja házassági névnek, abban az esetben a férfi élhet a *Stefan Winter-Frühling* vagy a *Stefan Frühling-Winter* névváltozattal. Érdekes, hogy a német törvények szerint arra nincs hivatalos lehetőség, hogy mind a két fél egyszerre viselje ugyanazt a kettős nevet házassági névként.

Abban az esetben, ha a házastársak elválnak, vagy megözvegyülnek, akkor a jog lehetőséget biztosít a házasságkötés előtt viselt név, illetve a születési családnev visszavételére. Amennyiben a megözvegyült vagy elvált fél házassági névként társa családnevét viselte, akkor arra is joga van, hogy a házassági nevét megtartva, az elé vagy mögé illessze saját születési nevét, s ezt a kettős nevet viselje tovább újabb névformaként.

A német jog külön szabályozza az élettársi viszonyban élők névviselését is (*Bürgerliches Gesetzbuch* 3. §). Az élettársi viszonyban élők ugyanolyan jogokkal rendelkeznek a házassági név meghatározásában és viselésében, mint a törvényes házások. A névviselésről, akkor kell nyilatkozniuk, amikor az élettársi kapcsolatot hivatalosan bejelentik az illetékes hatóságnak.

Hollandiában a némethez hasonlóan a házassági névviselés terén azonos jogok illetik meg az élettársi kapcsolatban és a házasságban élő párokat, sőt mindkét életközösségi formában hivatalosan elfogadott az azonos neműek közötti kapcsolat is. A holland törvények szerint a hivatalos nevet, amely általában azonos a születési névvel, nem lehet megváltoztatni. De a házások, illetve hivatalosan regisztrált élettársi kapcsolatban élők a mindennapi névhasználatban az alábbi névformákkal élhetnek (egy *Oudewater* családi nevű férfi és egy *Simons* nevű hölgy életközösségében a férfi által viselhető névformáival szemléltetve):

1. Megtartják az eredeti nevüket (*Oudewater*).
2. Felveszik a partnerük családnevét (*Simons*).
3. A családnevükhöz kapcsolják kötőjellel partnerük családnevét (*Oudewater-Simons* vagy *Simons-Oudewater*).

Válás, a kapcsolat megszűnése után a volt partnerek mindaddig megtarthatják házasági, illetve élettársi nevüket, amíg valamelyikük nem lép egy újabb, hivatalosan is bejegyzett kapcsolatba.

A fent bemutatott európai uniós tagországok házassági névviselési szokásai sok tekintetben hasonlóak, és bizonyítják, hogy a magyar jogalkotók igyekeztek az európai szokásokhoz alkalmazkodni. Ennek ellenére azt gondolom, hogy még mindig maradtak tisztázatlan, megoldatlan kérdések, amelyek feltehetően bonyodalmakat fognak okozni.

A teljesség igénye nélkül, csupán végiggondolásra szánva említék meg néhányat közülük.

Az új rendelkezések ugyan szabályozzák a házassági név hosszúságát („A házassági név családi nevekből képzett része egy vagy legfeljebb kétfogú lehet”), azonban ez a megkötés csak az új, a kötőjellel összekapcsolható névformákra vonatkozik. Ugyanis a törvény következő pontja már így értelmezi ezt: „Amennyiben az egyik vagy mindkét házastárs születési családi neve vagy előző házassági nevének a családi nevekből képzett része kétfogú, a házastársaknak nyilatkozniuk kell arról, hogy a Csjt.-ben ennek megfelelően meghatározott névviselési forma keretében melyik két családi nevet kívánják összekapcsolt házassági névként viselni.” Ebben a meghatározásban az *összekapcsolt* jelző azonnal kizárja és leszűkíti az értelmezést. Így nem vonatkozik a megszorítás a már régebben is használt és igen elterjedt asszonynévi formákra. A jogalkotók arra nem gondoltak, hogy a kettős családnevek elterjedésével egyre hosszabbá válhatnak a hivatalos nevek. Hiszen egy kettős családnevű férj nevéhez illesztett *-né* toldalék + a leánykori név minden megkötés nélkül használható. Egy valós példa: *Kasnya-Kovácsné Bakacs Judit*. Egy kis fantáziával ez még tovább is fokozható, ugyanis mi a helyzet akkor, ha a házasságra lépő felek mindegyik kettős családnévvel rendelkezik, de a nő az előbb említett házassági névformával kíván élni (*Kasnya-Kovácsné Tóth-Bakacs Judit*). Erről nem szól a törvény.

Szükséges lenne a válás utáni névhasználatot sokkal egyértelműbben szabályozni. Ugyan a házassági nevét a válás után mindenki egyéni akaratából a Csjt. szabályainak megfelelően módosíthatja. A házasság felbontása után másik féltől származó házassági név viselésének megtiltása csak a férj joga. Ő a jog szerint eltilthatja a volt feleséget a férj család-, illetve teljes nevéhez kapcsolt *-né* képzős formák viselésétől, ha a feleséget szándékos bűncselekmény miatt jogerősen szabadságvesztésre ítélték. Azonban a jog nem rendelkezik arról (se a férj, se a feleség esetében), ha a házas fél társa családi nevét, vagy a kettőjük nevéből alkotott kettős nevet viseli. Vajon miért? Itt kinek a jogait védik, illetve kiét sértik? Jó lenne ezt részletesebben tisztázni és szabályozni. Jó például szolgálatna erre a francia vagy akár a holland joggyakorlat.

A házasságkötések rohamos csökkenése, az élettársi kapcsolatok elterjedése talán hazánkban is szükségessé tenné az élettársi név (a német neve: *Lebenspartnerschafts-*

name) fogalmának bevezetését és szabályozását. Erre szintén találhatnak a jogalkotók pozitív példákat a német és a holland joggyakorlatban.

Összegzőként elmondhatjuk, hogy ugyan történt előrelépés, történt változás a névviselés szabályozásában, a megjelent új változtatások lehetővé teszik ezen a téren is a felzárkózást, csatlakozást, de még mindig sok a joghézag, a szabályozatlan névhasználati kérdés. Még mindig igazak NYÍRKOS ISTVÁNNAK 1995-ben, az V. magyar névtudományi konferencián elhangzott szavai: „Jó lenne továbbá gondot fordítani egy magyar névtörvény kidolgozására és bevezetésére, mivel a modern élet feltétlenül igényelné az új társadalmi körülmények (házastársak névvariánsainak engedélyezése, az élettársi kapcsolatból származó gyermekek nevének megválasztása, a gyerek névválasztási jogának tisztázása stb.) figyelembevételét.”

Források:

Magyarországon:

2002. évi XLIV. törvény; 2002. évi XLV. törvény

Finnországban:

<http://www.kotus.fi/huolto/kielitoimisto/nimisto/nimilaki.shtml>

Franciaországban:

<http://www.legifrance.gouv.fr/WAspad/UnArticleDeCode?code=CCIVILL0.rcv&art=264>

Hollandiában:

GERRITZEN, DOREEN: Over voornamen. <http://www.meertens.knaw.nl/voornamen/> Naamswijziging. Ministerie van Justitie, Gewijzigde herdruck, maart 2003. http://www.justitie.nl/Images/11_11330.pdf

Németországban:

Bürgerliches Gesetzbuch (1757. §) <http://dejure.org/gesetze/BGB>

Irodalom:

BRYLLA, EVA 2002. Personal name in the Nordic countries. *Onoma*. 37: 357–70.

COATES, RICHARD 2003. = R. COATES nyelvészprofesszor (Department of Linguistics and English Language, University of Sussex, Brighton) e-mailen történt közlése, 2003.

FARKAS TAMÁS 2001. *A magyar hivatalos család- és asszonynev-változtatások (különös tekintettel a 20. század második felére)*. Doktori értekezés, Budapest.

FARKAS TAMÁS 2003. A házassági névviselés új szabályozásához. *Magyar Nyelvjárások* 41: 133–42.

FERCSIK ERZSÉBET 1992. Feminista kísérletek – avagy mi is a helyzet az asszonynevek körül Hévízgyörkön? In: *Tulajdonnév-használatunk*. Szerk. FARKAS FERENC. Magyar Névtani Dolgozatok 100. sz. 63–7.

FERCSIK ERZSÉBET 2002. A tanári mesterséget űző nők asszonynevééről. In: *Köszöntő kötet B. Gergely Piroska tiszteletére*. Szerk. GRÉCZI-ZSOLDOS ENIKŐ – KOVÁCS MÁRIA. A Miskolci Egyetem Magyar Nyelvtudományi Tanszéke, Miskolc. 41–5.

- FERCSIK ERZSÉBET 2003. Az elvált nők névviseléséről – a XX. század utolsó fél évtizedének statisztikai adatai alapján. In: *Köszöntő könyv Kiss Jenő 60. születésnapjára*. Szerk. HAJDÚ MIHÁLY – KESZLER BORBÁLA. Budapest. 614–22.
- HAJDÚ MIHÁLY 2000. Művészasszonyok névhasználata Szentendrén. *Névtani Értesítő* 22: 45–50.
- HAJDÚ MIHÁLY 2002. Keresztnévadásunk normája. In: *Éltető anyanyelvünk*. Szerk. BALÁZS GÉZA – A. JÁSZÓ ANNA – KOLTÓI ÁDÁM. Budapest. 211–4.
- LACZKÓ KRISZTINA 1996. A mai asszonynévhasználat Budapesten (egy kutatás körvonalai). *Magyar Nyelvőr* 161–7.
- NYIRKOS ISTVÁN 1996. A finn névkutatásról. In: *Az V. Magyar Névtudományi konferencia előadásai*. Szerk. GERGELY PIROSKA – HAJDÚ MIHÁLY. Budapest–Miskolc. A Magyar Nyelvtudományi Társaság Kiadványai 209. sz. 491–8.
- PAIKKALA, SYRKKÄ 2002. Surname in Finland on the threshold of new millennium. *Onoma* 37: 267–79.
- RAÁTZ JUDIT 2003a. A doktori fokozattal rendelkező asszonyok névviselési szokásai. In: *Köszöntő könyv Kiss Jenő 60. születésnapjára*. Szerk. HAJDÚ MIHÁLY – KESZLER BORBÁLA. Budapest. 622–8.
- RAÁTZ JUDIT 2003b. = RAÁTZ JUDIT: A névviselés szabályozása – új névformák. Előadásként elhangzott a „Magyar névtani kutatások itthon és a határainkon túl” című tudományos tanácskozáson, Jászberényben.
- RÉVÉSZ KATALIN 2001. Asszonynevek a szentendrei névhasználat tükrében. *Névtani Értesítő* 23: 57–75.
- J. SOLTÉSZ KATALIN 1979. *A tulajdonnév funkciója és jelentése*. Budapest.
- ZAHUCZKY MÓNICA 1997. Az asszonynévformák változásai városon és vidéken a 70-es és a 90-es években. In: *Az V. Magyar Névtudományi konferencia előadásai*. Szerk. GERGELY PIROSKA – HAJDÚ MIHÁLY. Budapest–Miskolc. A Magyar Nyelvtudományi Társaság Kiadványai 209. sz. 113–22.

RAÁTZ JUDIT

NÉVELEMÉLETI ALAPVETÉSEK A MAGYAR RAGADVÁNYNÉV- KUTATÁS ELSŐ KORSZAKÁBAN (1872–1957)

1. Napjaink ragadványnévtani kutatása számára már elérhető közelségbe került az a cél, hogy a magyar ragadványnevekről ne csak egy település, közösség, intézmény stb. vonatkozásában tegyünk megállapításokat, hanem a névkincs egészéről vázoljunk fel olyan átfogó képet, amely a ragadványnevek legjellegzetesebb nyelvi tulajdonságaival és a névtípus névadási normájával ismertet meg bennünket. Ez egy egységes leírási keret (névelemzési modell) kidolgozását igényli, amit eredményesen csakis akkor valósíthatunk meg, ha az eddigi szakirodalomból nyert elméleti jellegű tapasztalatainkat is összegezzük és értékeljük. Ilyen tekintetben lényeges, hogy a magyar ragadványnév-kutatás